

Zpráva ECDC o významných přenosných infekčních nemocech za 51. kalendářní týden, 17. – 23. 12. 2023 / ECDC Communicable Disease Threats Report, Week 51, 17 December – 23 December 2023

Zdroj: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/communicable-disease-threats-report-17-23-december-2023-week-51>

Podle materiálu ECDC volně zpracovalo Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, CEM, SZÚ

1. **Cholera, celosvětově, sledování globálních ohnisek nákazy**
2. **Klasifikace variant SARS-CoV-2**
3. **Ptačí chřipka v kožešinových farmách – Finsko, 2023**
4. **Ohnisko žloutenky typu A – Slovensko, 2023**
5. **Nárůst případů onemocnění černým kašlem – celosvětově, 2023**
6. **Přehled epidemiologie respiračních virů v EU/EHP**
7. **Klastr extenzivně rezistentních *Shigella sonnei* mezi muži majícími sex s muži - celosvětově (EU/EHP a Spojené království), 2023**

1. Cholera – celosvětově, sledování globálních ohnisek nákazy

Od 20. listopadu 2023 do 18. prosince 2023 bylo celosvětově hlášeno 14 092 nových případů cholery, z toho 269 nových úmrtí. Nové případy byly hlášeny z Bangladéše, Kamerunu, Číny, Demokratické republiky Kongo, Etiopie, Haiti, Indie, Keni, Malawi, Mosambiku, Filipín, Somálska, Súdánu, Sýrie, Thajska, Spojené republiky Tanzanie, Zambie a Zimbabwe. V posledních měsících byly případy cholery nadále hlášeny v západních, východních a jižních částech Afriky, některých částech Blízkého východu, jihovýchodní Asie a Ameriky. Riziko nákazy cholerou cestujících do těchto zemí zůstává nízké, přestože ojedinělé případy importu do EU/EHP je nadále možný.

2. Klasifikace variant SARS-CoV-2

ECDC klasifikovalo variantu BA.2.86 jako variantu zájmu (VOI) dne 24. listopadu 2023. Od 18. prosince 2023 je varianta BA.2.86 dominantní linií v zemích EU/EHP a rychle narůstá, za 48. týden (od 27. listopadu 2023 do 3. prosince 2023) s mediánem podílu 46 % (rozmezí: 16-68 %). Velký podíl sekvencí BA.2.86 patří do sublinie JN.1.

K 19. prosinci 2023 WHO klasifikovala JN.1 v důsledku jejího rychlého nárůstu, jako samostatnou variantu zájmu odvozené od mateřské linie BA.2.86. Nejpravděpodobnější příčinou nárůstu linie BA.2.86 je imunitní únik v rámci populace.

V zemích EU/EHP kolují linie podobné XBB.1.5+F456L s průměrným podílem 43 % (rozmezí: 21-83%). Celkový podíl variant XBB.1.5-like+F456L v EU/EHP klesá.

Podíl variant XBB.1.5-like+L455F+F456L se zvyšoval, ale nyní v zemích EU/EHP vykazují nejasný trend s mediánem podílu 25 % (rozmezí: 3-47 %). V této skupině se vyskytují především linie HK.3, JD.1.1 a JG.3. Linie BA.2.75 se v EU/EHP vyskytují ve velmi nízkém zastoupení a jejich podíl klesá, s mediánem 0,6 % (rozmezí: 0-2,4 %).

3. Ptačí chřipka v kožešinových farmách – Finsko, 2023

Od 13. července do 21. prosince 2023 byl virus ptačí chřipky A(H5N1) zjištěn u 71 kožešinových zvířat v regionech Ostrobothnia, Satakunta a na jihozápadě Finska. Virus ptačí chřipky byl zjištěn ve třech ze 111 chovů norků a v 10 z 38 chovů lišek a psíků mývalovitých. U pracovníků farem a jejich blízkých kontaktů nebyly doposud zjištěny žádné případy onemocnění. Zavlečení ptačí chřipky do kožešinových farem není nic neočekávaného. Podobné události byly pozorovány v minulosti. Přenos mezi liškami, jinými infikovanými savci a lidmi nebyl dosud pozorován. Je zásadní identifikovat infikované savce a exponované jedince. Podle Finského institutu pro zdraví (THL) by měli být exponovaní jedinci sledováni po dobu 10-14 dnů a v případě výskytu příznaků testováni. ECDC hodnotí současné riziko infekce pro běžnou populaci jako nízké a riziko infekce pro osoby, které se nacházejí v pracovním procesu a jsou nějak vystaveni zvířatům infikovaným virem ptačí chřipky, jako nízké až střední.

4. Ohnisko žloutenky typu A – Slovensko, 2023

Aktuálně: Na Slovensku bylo od začátku roku 2023 (k 13. 12. 2023) hlášeno celkem 1 789 případů virové hepatitidy typu A (VHA) s nemocností 32,92 případů na 100 000 obyvatel. Většina případů byla zaznamenána na východě Slovenska (95,5 %), přičemž 1 160 případů bylo hlášeno v Košickém kraji (148,66 případů na 100 000) a 548 případů v Prešovském kraji (67,85 případů na 100 000 obyvatel). V současné době je hlášeno celkem 27 aktivních ohnisek. Nejvíce případů je u dětí ve věkových skupinách 5-9 let (41,9 %) a 1-4 roky (19,9 %), většina případů se vyskytla v romských komunitách. V postižených oblastech probíhá očkování. Slovenské orgány ochrany veřejného zdraví považují za hlavní příčinu probíhajícího přenosu a šíření onemocnění nedodržování protiepidemických opatření a nízké hygienické standardy v ohrožených skupinách.

Předchozí informace: Dne 6. října 2023 oznámily orgány ochrany veřejného zdraví na Slovensku probíhající epidemii virové hepatitidy typu A. Ačkoli nejvíce postiženou oblastí je okres Košice, případy byly hlášeny také v okresech Prešov, Michalovce a Vranov nad Topľou.

Od ledna 2023 do 5. října 2023 bylo hlášeno 1 017 případů. Mezi 2. až 8. říjnem 2023 bylo hlášeno 136 nových případů virové hepatitidy typu A. Nejvíce případů je u dětí ve věku 5-9 let (44 %) a 1-4 roky (21 %).

Dne 4. října 2023 zavedly orgány ochrany veřejného zdraví na Slovensku následující dodatečná opatření:

- Očkování osob v postižených oblastech, včetně personálu zdravotnických a vzdělávacích zařízení;
- Omezení návštěv u případů přijatých do nemocnic.

Od srpna byla zavedena následující opatření:

- Prostřednictvím letáků a lokálního rozhlasu byla veřejnosti poskytnuta informace o viru hepatitidy A, onemocnění VHA a jeho prevenci.

- Povinný lékařský dohled a aktivní imunizace osob ve věku 1-15 let.
- V obcích bylo zakázáno organizování a pořádání hromadných akcí (sportovních, kulturních, společenských atd.).
- Byly poskytnuty informace místním úřadům, prodejnám potravin, autobusovým dopravcům, vzdělávacím místům a Slovenské poště o situaci a byly vydány pokyny k nutnosti dezinfekce povrchů a dodržování hygieny rukou.

Hodnocení ECDC: Jedná se o rozsáhlé a dlouhodobé ohnisko hepatitidy A na Slovensku. V současné době je zaznamenáno celkem 27 aktivních ohnisek. Většina případů je mezi dětmi mladšími deseti let. V postižených oblastech probíhá očkování. Dokud nebude přenos infekce pod kontrolou, existuje riziko dalších onemocnění u vnímavých osob.

Akce: ECDC prostřednictvím pracovní skupiny EU pro zdraví (EU Health Task Force) nabídlo podporu orgánům veřejného zdraví na Slovensku.

5. Nárůst případů onemocnění černým kašlem – celosvětově, 2023

V posledních měsících zaznamenalo několik členských států EU/EHP nárůst počtu případů onemocnění pertusí ve srovnání s obdobím před pandemií, což může souviset s nižší cirkulací viru během pandemie covid-19 a také s nedostatečným očkováním v určitých skupinách.

Podle dostupných údajů jsou nejvíce postiženými věkovými skupinami děti a mladší dospívající, dále často onemocněli i kojenci a malé děti, které jsou příliš malé na to, aby mohly být plně očkovány.

Pertuse je celosvětově endemickým onemocněním, vyskytuje se i v zemích s vysokou proočkovaností, v epidemických vlnách každé tři až pět let.

Nejvíce ohroženou skupinou závažným onemocněním a úmrtím jsou kojenci, přičemž prakticky všechna úmrtí v EU/EHP byla zaznamenána u kojenců mladších tří měsíců.

Hlavním cílem očkovacích programů zůstává ochrana před závažnými onemocněními a úmrtím u kojenců. Včasné očkování a vysoká proočkovanost první dávkou vakcíny obsahující pertusovou složku, zůstává klíčovou intervencí; jako účinné se ukázaly také programy očkování matek.

6. Přehled epidemiologie respiračních virů v EU/EHP

Do konce 50. týdne (končícího 17. prosince 2023) se podíly respiračních onemocnění (chřipce podobná onemocnění (ILI) a akutní respirační infekce (ARI) ve většině zemí EU/EHP nadále zvyšují. Výskyt závažných akutních respiračních infekcí (SARI) v sekundární péči, byl na úrovni srovnatelné se stejným obdobím loňského roku a v jedné ze čtyř hlásících zemí se nyní nápadně zvyšuje.

Viry SARS-CoV-2 a sezónní chřipky v současné době kolují společně a v primární péči jsou detekovatelné ve srovnatelné míře. V posledních dvou týdnech došlo k rychlému nárůstu chřipky z průměrné pozitivity testů 10 % (souhrnné údaje za jednotlivé země 10 %) v týdnu 49/2023 na 18 % (souhrnné údaje za jednotlivé země 15 %) v týdnu 50/2023. Z 25 zemí, které poskytly údaje, jich 14 hlásilo sezónní chřipkovou aktivitu v sentinelové primární péči nad

10% hranicí positivity. Současně velký počet zemí hlásí zvýšené geografické rozšíření, což naznačuje, že aktivita chřipky se zintenzivňuje.

V 49. i 50. týdnu byla chřipková pozitivita na úrovni EU/EHP v sentinelových zařízeních primární péče 10 % nebo vyšší, což znamená začátek sezónní chřipkové epidemie v týdnu 50/2023. Epidemiologický obraz SARS-CoV-2 zůstává podobný tomu, který byl pozorován v uplynulých týdnech. Země hlásí směs rostoucích a klesajících trendů v aktivitě, hospitalizacích v důsledku covid-19, hospitalizacích na jednotkách intenzivní péče a úmrtích; závažné průběhy onemocnění převažují u osob ve věku 65 let a starších. V případě RSV země nadále hlásí směs rostoucích a klesajících trendů v ukazatelích aktivity a závažnosti. Největší dopad RSV má i nadále u dětí ve věku 0-4 roky.

7. Klastř extenzivně rezistentních *Shigella sonnei* mezi muži majícími sex s muži - celosvětově (EU/EHP a Spojené království), 2023

V EU/EHP a Spojeném království (UK) byl zaznamenán klastř 169 případů infikovaných extenzivně rezistentním kmenem *Shigella sonnei*, případy jsou hlášeny z Nizozemska (65), Norska (2), Portugalska (1) a ze Spojeného království (101), jedná se především o muže, kteří mají sex s muži (MSM).

Kmen *S. sonnei* je značně rezistentní vůči lékům a není citlivý na peniciliny, cefalosporiny třetí generace (CTX-M-15), aminoglykosidy, tetracyklin, sulfonamidy, chinolony a azitromycin. Možnosti léčby závažných infekcí jsou tak velmi omezené.

Je pravděpodobné, že se objeví nové případy, zejména mezi MSM.

Epidemie je mikrobiologicky spojena s výskytem klastřu případů nákazy *S. sonnei*, který byl hlášen v Nizozemsku v červnu 2023.